

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi S. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 1328/21,

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 8 listopada 2023 r.:

- 1. umarza postępowanie wywołane wnioskiem skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych;**
- 2. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 1328/21 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. III AUa 1328/21 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt.**

UZASADNIENIE

Skargą z 17 lipca 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, S. K., zastępowany przez pełnomocnika, wniósł o: zwolnienie z obowiązku uiszczenia opłaty od skargi, stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 1328/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w

Krakowie, a także niezwłoczne wyznaczenie terminu rozprawy i rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazał, iż od dnia przesłania akt sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie nie otrzymał żadnego zawiadomienia o wyznaczeniu terminu rozprawy, zaś jego wniosek o przyspieszenie rozpoznania sprawy został zlekceważony. Jak wskazano w uzasadnieniu, skarżący telefonicznie od pracownika sądu uzyskał informację, iż termin rozprawy nie został dotąd wyznaczony. W ocenie skarżącego został on w ten sposób pozbawiony prawa do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę z 31 lipca 2023 r. na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie wywołane wnioskiem skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych podlegało umorzeniu, zaś skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do wniosku skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi wskazać należy, że zgodnie z art. 36 u.k.s.c., w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i w sprawach odwołań rozpoznawanych przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych pobiera się opłatę podstawową w kwocie 30 zł wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Powyższa regulacja, która stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 17 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, wyłącza obowiązek uiszczania przez stronę opłaty sądowej od skargi na przewlekłość postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2019 r., I NSP 16/18). Skoro skarżący ustawowo zwolniony jest od obowiązku poniesienia kosztu w postaci opłaty od skargi, postępowanie wywołane wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych należało umorzyć z uwagi na fakt, iż wydanie orzeczenia stało się zbędne. Podstawę takiego rozstrzygnięcia stanowi art. 8 ust. 2 ustawy

o skardze na przewlekłość postępowania w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. (punkt 1 postanowienia).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności

sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że sprawa z odwołania S. K. trafiła do Sądu Okręgowego w Kielcach 11 marca 2020 r., zaś postępowanie przed tym sądem zakończyło się wydaniem wyroku w dniu 17 czerwca 2021 r. Akta sprawy wraz z apelacją skarżącego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 29 lipca 2021 r. Sprawę przydzielono sędziemu referentowi w dniu 30 lipca 2021 r. Na zarządzenie z dnia 16 września 2021 r. doręczono organowi rentowemu odpis apelacji skarżącego w dniu 22 września 2021 r. Organ rentowy nie złożył w terminie odpowiedzi na apelację, który upłynął w dniu 6 października 2021 r. Skarżący w dniu 28 października 2021 r. złożył do Sądu Apelacyjnego w Krakowie pismo zawierające wnioski dowodowe, które na mocy odrębnego zarządzenia bez wskazania daty zostało dołączone do akt sprawy. W dniu 10 stycznia 2022 r. dokonano zmiany sędziego referenta.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy w celu rozpoznania apelacji skarżącego w analizowanej sprawie został znacznie przekroczony. Sąd Apelacyjny w Krakowie poza doręczeniem organowi rentowemu odpisu apelacji w zasadzie

nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a które potencjalnie można było podjąć już. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa 1328/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczy wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzi do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Działając na zasadzie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, Sąd Najwyższy w punkcie 3 postanowienia, na wniosek skarżącego zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie III AUa 1328/21 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt.

W braku zawarcia w skardze stosownego wniosku, niemożliwym było przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej od Skarbu Państwa. Zgodnie z art. 12 ust. 4 zd. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika sądowego – od komornika sądowego, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 zł. W tym zakresie Sąd Najwyższy nie mógł więc działać z urzędu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]